

Strategie pro působení České republiky v Africe

Strategie pro působení České republiky v Africe (dále jen „strategie“) navazuje na Konceptci zahraniční politiky ČR, Bezpečnostní strategii ČR, vládní Strategický rámec ČR 2030, Strategii zahraniční rozvojové spolupráce ČR na l. 2018 – 2030, Konceptci podpory lidských práv a transformační spolupráce, Program aktivit na podporu zdrojových a tranzitních zemí migrace v Africe v období 2020 – 2022 a na Teritoriální strategii ČR pro subsaharskou Afriku na l. 2015 – 2018. Vzhledem k aktuálním vývojovým tendencím v africkém regionu a jeho nadále rostoucímu geopolitickému významu však **nová strategie výrazně upravuje cíle a aktivity působení ČR v Africe.**

1 Proč je Afrika důležitá

- **Afrika se stále více stává geopoliticky, strategicky, bezpečnostně a ekonomicky důležitým kontinentem.** Výrazem toho je nejen aktivnější role jednotlivých afrických států a uskupení, ale i narůstající zájem státních i nestátních aktérů ze třetích zemí (zejm. Čína, Rusko a země Zálivu) o tento region.
- **Bezpečnost EU a Afriky spolu úzce souvisí.** EU a Afrika jsou sousedi a sdílejí zájem na stabilitě a bezpečnosti nejen v oblasti Středozemního moře. Možný rizikový bezpečnostní vývoj na africkém kontinentu s důsledky v podobě terorismu a radikalismu, obchodu s drogami a proliferační zbraní s dopady v podobě nuceného vysídlení a migrace se proto EU bezprostředně týká.
- **Projevy destabilizace Afriky a šíření terorismu a radikalismu z kontinentu do Evropy vnímá jako riziko i NATO,** pro které tyto vývojové tendence představují ohrožení jeho jižního křídla.
- Ruská agrese vůči Ukrajině zásadním způsobem mění světovou geopolitiku. **K prosazování světového uspořádání založeného na vládě práva potřebuje demokratický svět podporu Afriky** - 54 afrických států v OSN tvoří kritickou masu při formování pozic a prosazování kandidatur v rámci multilaterálních fór.
- **K oslabování vlivu Ruska ve světě je nezbytné čelit ruskému hybridnímu působení** (ve formě využívání soukromých polovojenských organizací, vedení dezinformačních kampaní a vyvolávání protizápadních nálad) **rovněž v Africe.** Jedná se o zranitelný kontinent z pohledu udržení demokratických vlád.
- Útok Ruska na Ukrajinu vyvolal potravinovou krizi v řadě afrických zemí, které jsou postiženy omezeným vývozem a rostoucími cenami obilí. Rozsáhlé **ohrožení potravinové bezpečnosti může vyvolat migrační vlny uvnitř kontinentu i do sousedních regionů včetně EU.**
- **Demografická exploze: Afrika je populačně nejrychleji rostoucí kontinent světa** – dle OSN se do r. 2050 počet obyvatel kontinentu téměř zdvojnásobí ze současných 1,4 mld. na 2,5 mld. Jen za rok 2020 se počet obyvatel kontinentu zvýšil o 30 mil. lidí. Průměrné roční tempo růstu populace je přes 2,2%.
- **Afrika je nejvíce zranitelný světadíl ve vztahu ke klimatické změně** a s největším potenciálem nucené environmentální migrace. Africké země i regionální uskupení hledají mezinárodní partnerství s cílem adaptace na klimatickou změnu.

- **Relace ČR s Afrikou navazuje na vztahy vybudované v době Československa.** Vzájemné vztahy jsou přátelské a otevřené. ČR je africkými státy vnímána jako přítel bez koloniální minulosti a partner v EU, který rozumí, rovněž díky transformační zkušenosti, jejich ekonomickým a bezpečnostním potřebám.
- Vzhledem k dramatickému vývoji **na energetickém a surovinovém trhu** se státy afrického kontinentu stávají díky svému mnohdy nevyužitému surovinovému bohatství **perspektivním partnerem**. Aktivní surovinová diplomacie v Africe může přispět k diverzifikaci těchto zdrojů pro ČR a podpořit její surovinovou bezpečnost.
- Afrika je **kontinentem s velkým ekonomickým růstovým potenciálem**. V kontextu národních i celoafrických rozvojových strategií se počítá s výrazným rozvojem veřejné infrastruktury. **To představuje příležitosti pro české firmy – bilaterálně i v rámci finančních nástrojů EU.** Zapojení ČR do iniciativ **Team Europe** v Africe je ze všech regionů nejpokročilejší.
- **Ekonomické příležitosti: Český export do Afriky se za posledních 10 let zdvojnásobil** a v roce 2021 dosáhl 53 mld. Kč. Vývoz ČR do Afriky je tedy ve srovnání s exportem do Číny jen o 10 mld. Kč nižší, ale přitom s mnohem vyrovnanější celkovou bilancí. Export do Afriky je výrazně vyšší než do Indie nebo regionu Jižní Ameriky (o 33, resp. 36 mld. Kč) a obrátově převyšuje obchod s regionem Blízkého východu.

Výrazem narůstajícího významu kontinentu je:

- **Afrika se stala jednou z geografických zahraničně-politických priorit předsednictví ČR v Radě EU v r. 2022.**
- **Afrika patří mezi zahraničněpolitické priority EU a obě strany chtějí vzájemnou spolupráci nadále prohlubovat.** Tento důraz potvrdil summit EU a Africké unie (AU) z února 2022. EU je pro Afriku klíčovým ekonomickým, bezpečnostním a rozvojovým partnerem.
- **Aktivní přístup ČR** k řešení bezpečnostních, ekonomických, politických, společenských a lidskoprávních výzev v Africe přispívá k **vytváření jejího obrazu v EU jako relevantního, solidárního, zodpovědného a konstruktivního partnera.**
- **ČR je v Africe čím dál aktivnější a viditelnější.** Roste vzájemný obchod, přibývají české investice na kontinentu využívající nižších výrobních nákladů a ekonomických příležitostí, narůstají i zkušenosti českých realizátorů s projekty v Africe. ČR se daří zapojování do programů EU a OSN zaměřených na stabilizaci a udržitelný rozvoj.
- **Bezpečnostní angažovanost ČR na kontinentu.** Afričtí i EU partneři vysoce oceňují zejména bezpečnostní aktivity ČR v Sahelu (účast ve výcvikové misi EUTM v Mali a v Úkolovém uskupení Takuba).
- ČR vnímá africký region jako **nový prostor** pro bilaterální i multilaterální spolupráci i **v řadě dalších oblastí, zejména rozvojové, akademické a vědecké.**

2 Geopolitické postavení Afriky

Afrika nabývá na geostrategickém významu. Stává se rovněž prostorem pro **soupeření globálních a regionálních mocností**. Africké státy představují **více než čtvrtinu členů OSN a získání jejich podpory je klíčové při formování pozic v rámci multilaterálních fór**.

Ruská agrese v Ukrajině otřásla evropským politickým a bezpečnostním systémem. Rezoluci VS OSN ES-11/1 z 2. 3. 2022 odsuzující ruskou agresi v Ukrajině podpořila více než polovina afrických zemí. Absolutní většina ostatních států kontinentu zaujala neutrální postoj. Při hlasování o vyloučení Ruska z Rady pro lidská práva 7. 4. 2022 se většina afrických států zdržela, neúčastnila či hlasovala proti. Hlasování ukázala balancování afrických zemí, kdy na jedné straně většinou vnímají flagrantní porušování mezinárodního práva, zároveň však usilují o zohlednění svých strategických politických, ekonomických a bezpečnostních zájmů a zachování existujících vazeb na zahraniční partnery.

Afrika se stala zájmovou sférou Číny. Tato země sice přispívá k budování infrastruktury afrických zemí, spolupráci s africkými partnery však nepodmiňuje požadavky na dobré vládnutí a řádnou správu věcí veřejných a cílí především na využívání nerostného bohatství kontinentu pro vlastní rozvoj a na posilování svého postavení ve světě. Aktivita Číny často podporují netransparentní a korupční praktiky, neberou na zřetel udržitelný rozvoj ekonomiky, mají negativní ekologické dopady a vedou rovněž k dlouhodobému zadlužení afrických zemí.

Vzhledem k vzrůstajícímu geopolitickému významu Afriky je proto úkolem demokratické části světa pokud možno **koordinovaně a se vším důrazem přesvědčovat africké partnery o potřebě světového uspořádání založeného na vládě práva, dodržování lidských práv, nepoužívání síly či hrozby silou pro řešení sporů, nalézání společných řešení a utváření mezinárodních systémů založených na pravidlech a mezinárodních normách**. Tento přístup a s ním spojená hodnotová východiska jsou v protikladu s pozicemi řady třetích hráčů v regionu v čele s Ruskem, jejichž aktivity vůči Africe jsou motivovány především utilitárními ekonomickými a strategickými zájmy, šířením protizápadního narativu a snahou o získání politické podpory na multilaterálních fórech.

Afrika rovněž dlouhodobě patří mezi zahraničně-politické priority EU, která je zde největším investorem, největším obchodním partnerem, největším poskytovatelem rozvojové a humanitární pomoci i největším přispěvatelem v oblasti zajištění míru a bezpečnosti. EU vnímá Afriku jako svého souseda a bezpečnost a prosperita obou kontinentů jsou provázány. Bezpečnost EU ovlivňuje situace v Africe a prosperita Afriky závisí mj. na ekonomické a bezpečnostní aktivitě EU v Africe. Cílem EU je proto **podporovat stabilní a udržitelný rozvoj Afriky, protože investování do míru a rozvoje v Africe chápe jako investování do vlastní bezpečnosti a prosperity**. EU přitom usiluje o vytváření skutečně rovnocenných partnerství s africkými zeměmi i regionálními a kontinentálními uskupeními. EU se musí vypořádat i s dilematem, jak pracovat s africkými státy, které podporou Ruska a Číny podkopávají stabilitu mezinárodního systému, svých afrických partnerů (například v oblasti potravinové bezpečnosti) a v konečném důsledku tak i bezpečnost a stabilitu Evropy.

Z bezpečnostního hlediska je EU znepokojena tím, že v jejím **širším jižním sousedství, a rovněž v sousedství jižního evropského křídla Severoatlantické aliance (NATO), se vytvořil rozsáhlý pás nestability sestávající ze států Sahelu a Afrického rohu, zahrnující i s Evropou bezprostředně sousedící Libyi**. V uvedené oblasti se zhoršuje bezpečnostní a socio-ekonomická situace a hrozí přelévání nestability do dalších částí kontinentu, mj. do oblasti zemí Guinejského zálivu. Nestabilita v uvedeném pásu má nežádoucí projevy v podobě ozbrojených konfliktů, nuceného vysídlení, nelegální migrace,

šíření radikálních forem islámu a nezákonného obchodu (pašování osob, zbraní a drog), kterým je nutné - s cílem minimalizace dopadu těchto jevů na EU - účinně čelit a předcházet. Lze přitom očekávat, že tento trend se nadcházejícím obdobím v důsledku ruské agrese proti Ukrajině prohloubí z důvodu kritické závislosti řady afrických zemí, včetně na severu kontinentu, na dovozu obilí z Ukrajiny a Ruska.

Na summitu EU - AU v Bruselu v únoru 2022 EU oznámila, že v následujících letech investuje v rámci **strategie Global Gateway** 150 mld. EUR na rozvoj afrického kontinentu, což představuje příležitost propojit česká řešení s investicemi v rámci Global Gateway. Investice, podporující tematicky příslušné iniciativy Team Europe, se budou soustředit **na strategickou infrastrukturu**, podpoří energetickou a digitální transformaci kontinentu, přispějí k rozvoji soukromého sektoru a zajištění pracovních příležitostí pro početně narůstající generace mladých obyvatel. Silné negativní dopady pandemie COVID – 19 a ruské agrese v Ukrajině na ekonomiky afrických zemí zároveň odhalily nezdravou závislost Afriky na zahraničních trzích a potřebu podpořit hospodářskou integraci kontinentu a jeho potravinovou soběstačnost. Prvořadým úkolem pro EU je také posilování veřejných zdravotnických systémů afrických zemí a zvýšení jejich kapacity a připravenosti na pandemické hrozby. Důležitým rámcem pro spolupráci v uvedených oblastech bude smluvní rámec navazující na Dohodu z Cotonou, která právně upravuje vztahy mezi EU a 79 zeměmi Afriky, Karibiku a Pacifiku. Zájem o prohloubení spolupráce s Afrikou sílí rovněž na úrovni Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), které je širším fórem vyspělých a demokratických zemí a mezi jejíž 38 členy dosud není žádný z Afriky. ČR proto bude podporovat rozvoj spolupráce OECD s africkými partnery.

3 Spolupráce mezi ČR a Afrikou

3.1 Příležitosti

Afrika je soused EU s trhem pro 1,4 mld. obyvatel (2020), který se bude díky populační explozi rychle zvětšovat. Africké ekonomiky z dlouhodobého hlediska sílí, čemuž napomůže i implementace Africké kontinentální zóny volného obchodu (AfCFTA). Dynamický africký trh charakterizuje neuspokojená poptávka, mladí spotřebitelé a rostoucí střední třída.

Afrika disponuje značnými přírodními zdroji, nerostným bohatstvím a velkou rozlohou zemědělsky využitelné půdy. To je příležitostí pro tvorbu lokálních řetězců přidané hodnoty, protože Afrika nadále vyváží především nezpracované suroviny.

Afrika usiluje o transfer technologií a má velký potenciál pro využívání zelené energie a další digitalizaci - především mobilních sítí a služeb. Podíl sektoru služeb na HDP Afriky se neustále zvyšuje. Kontinent charakterizuje i rychle se rozvíjející kreativní průmysl. Afrika usiluje o rozvoj cestovního ruchu a spolupráci v ochraně biodiverzity kontinentu.

Protože řada afrických zemí a regionů čelí bezpečnostním výzvám v podobě konfliktů, terorismu či pirátství, hledají spolehlivé partnery i v bezpečnostně-obranné oblasti. ČS EU by měly usilovat o poskytování komplexních řešení pro tyto výzvy.

Ve všech oborech pak Afrika usiluje o rozvoj spolupráce ve vědě a vzdělávání.

Zájem afrických států o spolupráci s ČR se v mnoha oblastech zvyšuje. ČR pojí s Afrikou historické pozitivní vazby sahající až do doby Československa. Výhodou ČR je, že její vztahy s Afrikou nejsou zatíženy koloniální minulostí. ČR je vnímána jako země, která rozumí potřebám afrických partnerů, je schopná nabídnout jim vhodná a dostupná řešení a přitom nepřistupuje k vzájemným vztahům s nekoloniální ambicí, ale jako rovnocenný partner.

Africké vlády rovněž oceňují dosavadní rozvojovou, ekonomickou a obchodní spolupráci s ČR.

Narůstají zkušenosti českých realizátorů s projekty v Africe. České nevládní organizace a řada univerzit již disponují solidní znalostí afrického prostředí.

K sektorům, ve kterých mají české firmy a realizátoři dobrou pověst a zkušenosti, patří zdravotnictví, zemědělství, potravinářský průmysl a vodohospodářství, rozvoj dopravy a infrastruktury, geologický průzkum, těžba a zpracování nerostných surovin včetně budování místních kapacit a využívání technologií šetrných k životnímu prostředí.

Komparativní výhodou ČR je, že česká řešení, služby a výrobky jsou vnímány jako vysoce kvalitní a zároveň cenově dostupné.

ČR se v Africe těší vysokému renomé v oblasti bezpečnostní spolupráce. V posledních letech si ČR vybudovala v Africe dobrou pověst zejména díky svému bezpečnostnímu angažmá v Sahelu a s africkými státy rozvíjí také spolupráci v boji proti terorismu a nově i v oblasti potírání kybernetické kriminality.

Velký potenciál pro rozvoj vztahů mají oblasti vzdělávání a vědy, o něž mají africké státy velký zájem. Rovněž stojí o předávání zkušenosti ČR z transformace a o programy zaměřené na budování právního státu a veřejného sektoru.

ČR vnímá jako příležitost, že Afrika je kontinentem mladých lidí. Mladé generace jsou iniciátorem změn, poptávají prosperitu, lepší správu věcí veřejných, vzdělání, bezpečnost, kvalitnější zdravotní služby, infrastrukturu, vyšší zdravotní i životní standard a mobilitu.

Kontinent má zároveň velký potenciál pro rozvoj vlastního soukromého sektoru (start-upů) s cílem zajištění pracovních příležitostí pro mladou generaci. Afrika rovněž poptává inovace a moderní a digitální technologie. Růst obyvatel kontinentu také znamená potřebu naléhavěji řešit otázku jeho potravinové soběstačnosti a odolnosti vůči klimatickým změnám, což je rovněž příležitostí pro ekonomickou a rozvojovou spolupráci.

Sílí africká střední třída a kupní síla obyvatel kontinentu. Afrika má zájem i o moderní ekonomické trendy jako je např. oběhové hospodářství.

Do Afriky směřuje mnoho zahraničních rozvojových intervencí z řady vyspělých zemí, což otevírá možnosti pro spojování národních a mezinárodních projektů a uplatňování priorit ČR.

ČR si také uvědomuje, že k prosazování svých zájmů na mezinárodních fórech potřebuje africké partnery.

Českým subjektům se také otvírá příležitost se zapojit do implementace programů financovaných z nástrojů EU (zejména NDICI-Global Europe) a OSN.

3.2 Výzvy, překážky, rizika

Základní bezpečnostní výzvou afrického kontinentu je existence zón dlouhodobé nestability, ozbrojených konfliktů a jimi vyvolaného nuceného vysídlení. V některých regionech operují ozbrojené skupiny, vč. skupin teroristických či skupin zaštiťujících se radikálními islamistickými ideologiemi a cíli, v některých oblastech jsou napojené na kriminální kruhy v rámci trans-saharského organizovaného zločinu. Uvedené tendence lze v narůstající míře pozorovat zejména v částech Sahelu.

Další výzvy pro řadu afrických zemí představují deficity ve správě věcí veřejných (autokratické tendence, klientelismus, korupce atd.), neústavní změny moci, nedostatečná vláda práva a porušování lidských práv.

Rozvoj afrických ekonomik zpomaluje nedostatečná regionální integrace, protekcionismus, chybějící infrastruktura a elektrifikace, místy nedostatečně kvalifikovaná pracovní síla (především v subsaharské části kontinentu) a silná neformální ekonomika. Značné riziko spočívá v rostoucím dluhu řady afrických zemí. Část obyvatel Afriky čelí chronické chudobě. Mnoho obyvatel kontinentu stále nemá přístup k základním sociálním službám. Rychlý růst africké populace pak může tyto výzvy dále umocnit. V překonávání uvedených překážek Afriky brání také nevýhodné postavení kontinentu ve světovém obchodu.

Velkou výzvou pro africké ekonomiky představují nedostatečné schopnosti čelit zdravotním výzvám, včetně negativních dopadů pandemie COVID-19. Invaze Ruska na Ukrajinu prohlubuje destabilizaci afrických ekonomik, které byly otřeseny právě v důsledku pandemie. Kvůli konfliktu na Ukrajině je Afrika také nejzranitelnější vůči potravinové krizi, protože mnoho afrických států závisí na importech obilí z Ukrajiny a Ruska.

Afrika není dostatečně připravena čelit dopadům klimatických změn, některé regiony trpí nedostatkem vody, existuje zde vysoký potenciál pro environmentální migraci. V některých zemích převažuje nízké povědomí ohledně ochrany přírody (deforestace, nedostatečně rozvinuté odpadové hospodářství, znečištění pobřežních vod), což má vzhledem k velikosti afrického kontinentu negativní globální dopady.

Pro další budování relace ČR s Afrikou je zásadní překonávat a vyvažovat často negativní obraz kontinentu u veřejnosti, který bývá stereotypně spojován především s problémy v podobě nemocí, konfliktů a nelegální migrace. Důležitým úkolem je zvyšovat celkové (především pozitivní) povědomí o Africe v ČR směrem ke všem segmentům české společnosti a zdůrazňovat ekonomickou, politickou, společenskou a kulturní různorodost kontinentu.

ČR také musí zvýšit úsilí při budování povědomí o „značce České republiky“ v teritoriu. Současně je nutné rozšiřovat a posilovat kapacity zastupitelských úřadů (ZÚ) ČR v regionu, stejně tak jako kanceláří CzechTrade. V zemích, kde ČR není dlouhodobě přítomna prostřednictvím ZÚ, je obtížnější rozvíjet plnohodnotné bilaterální vztahy s návazností na ekonomickou diplomacii a rozvojovou spolupráci. V těchto státech by důležitou roli měli plnit honorární konzulové disponující znalostí místních poměrů.

Obchod ČR s africkými zeměmi se postupně zvyšuje a má potenciál nadále růst. Diverzifikace obchodních partnerů je pro ČR zásadním zájmem. Žádoucí je zvýšit i české investice v regionu. Z podnikatelského a exportního hlediska představuje Afrika v některých ohledech komplexní a náročné teritorium, v němž lze dosáhnout výraznějších úspěchů pouze v dlouhodobé perspektivě. Klíčovou roli zde hraje podpora státu a bankovních institucí. Zároveň je nutné efektivněji podporovat spolupráci a koordinaci mezi státem, podnikatelskou, neziskovou a akademickou sférou. ČR se musí také snažit posilovat udržitelnost realizovaných projektů v Africe.

K rozvoji relace s Afrikou je důležité překonávání jazykových bariér podporou výuky francouzského či portugalského jazyka v české státní správě.

ČR musí rovněž podporovat vznik a růst domácích odborných kapacit věnujících se Africe.

4 Vize, cíle a geografické zaměření působení ČR v Africe

Vize: Česká republika přispěje k rozvoji stabilní, prosperující, zdravé a vzdělané Afriky. K tomu využije politickou, bezpečnostní, ekonomickou a rozvojovou spolupráci s africkými státy, regionálními organizacemi a institucemi, a své členství v EU. Posílí se vnímání ČR africkými zeměmi jako respektovaného partnera a také povědomí o Africe u široké veřejnosti v ČR.

Cíle: ČR proto chce přispět k tomu, aby Afrika byla:

- 1) stabilní
- 2) prosperující
- 3) zdravá
- 4) vzdělaná

K dosažení těchto cílů bude ČR napomáhat primárně prostřednictvím níže uvedených blíže specifikovaných aktivit.

Strategická komunikace: Průřezovým cílem všech aktivit bude, aby ČR posilovala své vnímání ze strany Afriky jakožto respektovaného, perspektivního a důvěryhodného partnera, který chce přicházet s přímočarými a moderními přístupy a řešeními.

Geografické zaměření

ČR se přednostně zaměří na rozvoj bilaterálních vztahů se zeměmi, v nichž je přítomna prostřednictvím **svých ZÚ a kde má proto největší šanci naplňovat své zahraničně-politické cíle**. Na severu Afriky to jsou **Alžírsko, Egypt, Maroko a Tunisko**; v její subsaharské části **Etiopie, Ghana, JAR, Keňa, Konžská demokratická republika, Nigérie, Mali, Senegal a Zambie**. Uvedené země patří mezi politicky, bezpečnostně a hospodářsky významné africké státy a pokrývají většinu afrických regionů. Činnost uvedených ZÚ bude doplňována aktivitami honorárních konzulátů ČR v subsaharské Africe. Kromě uvedených zemí vnímá ČR největší potenciál rozvoje bilaterálních vztahů rovněž v **Pobřeží slonoviny, Nigeru, Súdánu, Rwandě a Angole**.

Z hlediska svých strategických zájmů a v souladu s geografickými prioritami EU soustředí ČR ve zvýšené míře **své aktivity na oblast Sahelu**. Tento region se stal rovněž zahraničně-politickou prioritou předsednictví ČR v Radě EU v r. 2022.

Přes stanovení geografických priorit je však nezbytné vycházet ze skutečnosti, že Afrika představuje sociálně, ekonomicky a z hlediska bezpečnostní situace **heterogenní kontinent se značnými rozdíly mezi jednotlivými oblastmi a zeměmi**. **V jednotlivých regionech proto ČR bude mít v některých ohledech rozdílné možnosti a cíle pro své působení**. V některých případech se může ČR opírat o dlouhodobě existující spolupráci, všude však musí flexibilně reagovat na měnící se situaci a na nové příležitosti.

5 Cíle působení ČR v Africe a aktivity k jejich naplňování

5.1 Stabilita

Aktivity:

5.1.1 Posilování kapacit a profesionality bezpečnostních a obranných složek afrických partnerů

ČR bude pokračovat ve svém úsilí budování kapacit a profesionality bezpečnostních a obranných složek afrických států, a to v rámci spolupráce ozbrojených sil, spolupráce v civilních misích či na komerční bázi. Stabilita, zajištění bezpečnosti a dobrého vládnutí v afrických zemích závisí na kvalitním výcviku a zajištění odpovídajících kapacit uvedených složek. Nefunkční bezpečnostní instituce naopak přispívají ke vzniku a prodlužování konfliktů, celkové nestabilitě a chudobě. Realizací této aktivity ČR rovněž přispěje k budování regionální bezpečnostní architektury v Africe, zejména skrze Společnou zahraniční a bezpečnostní politiku (SZBP) EU. ČR bude nadále podporovat užší spolupráci v oblasti bezpečnosti mezi EU a státy severní Afriky v rámci unijní Evropské sousedské politiky. ČR bude rovněž dbát na dodržování multilaterálních sankčních režimů (OSN, EU a ECOWAS) pro vývoz zbraní do jednotlivých afrických států a teritorií.

5.1.2 Bezpečnostní stabilizace, boj s terorismem

ČR se již etablovala jako relevantní partner v oblasti bezpečnostní stabilizace kontinentu, zejména prostřednictvím svých aktivit zaměřených na oblast Sahelu v rámci výcvikové mise EU - EUTM Mali, a Úkolového uskupení Takuba.

Dle Globální strategie EU z r. 2016 a Strategického kompasu EU z r. 2022 bezpečnostní problémy, kterým čelí mnohé státy a regiony Afriky, mají a budou mít i nadále dopad rovněž na samotnou EU a její členské státy. Cílem EU a jednotlivých členských států je proto podporovat stabilní a udržitelný rozvoj Afriky. Investování do míru a rozvoje v Africe je vnímáno jako investice do vlastní bezpečnosti a prosperity EU.

V širším jižním sousedství EU se vytvořil rozsáhlý pás nestability sestávající z řady států Sahelu a Afrického rohu. Hrozí, že se nestabilita a terorismus budou přelévat i do států Guinejského zálivu. Na severu Afriky je chronickým zdrojem destabilizace Libye.

K destabilizaci mnoha afrických zemí přispívá i činnost ruských státních a nestátních aktérů, zejména aktivity Vagnerovy skupiny, jejíž členové se při operacích v Africe dopouštějí závažného porušování lidských práv (mučení, svévolné zabíjení, mimosoudní popravy), či netransparentní ekonomické aktivity Ruska (nelegální vývoz nerostů).

Protože uvedené oblasti tvoří širší jižní sousedství EU a negativní vývoj v oblasti by měl nežádoucí dopady na EU včetně jejích členských států, klíčovým zájmem ČR bude podporovat takové aktivity, které přispějí k bezpečnostní stabilizaci uvedeného teritoria a jeho jednotlivých zemí a pomohou oslabit destabilizující činnost vnějších aktérů. Důraz musí být kladen na účinný boj s terorismem včetně komplexních aktivit bránících radikalizaci mládeže.

ČR je od r. 2014 aktivním členem Globální koalice proti ISIS/Daeš, včetně užšího formátu tzv. Small Group. Účastní se zasedání stabilizační a komunikační skupiny. S ohledem na

rostoucí hrozbu ISIS/Daeš na africkém kontinentu byla v r. 2021 vytvořena tzv. Africa Focus Group, v rámci které chce ČR aktivně působit.

Aktivní participace v bezpečnostních aktivitách EU či jejích členských států zvyšuje pozitivní vnímání ČR jako aktivního bezpečnostního aktéra v EU, Africe a na řadě multilaterálních fór.

Další možné zapojení ČR do bezpečnostních aktivit EU/jejích členských států v Africe, ad hoc či bilaterálně, zejména v oblasti Sahelu, bude odrážet strategické národní zájmy ČR a bude operativně reagovat na bezpečnostní a politickou dynamiku v oblasti.

5.1.3 Čelení hybridnímu působení a dezinformacím

Afrika se v narůstající míře stává prostorem, který někteří vnější aktéři v čele s Ruskem využívají k podkopávání pozic EU a jejích členských států na kontinentu i na multilaterálních fórech prostřednictvím nástrojů hybridního působení, zejména využíváním soukromých polovojenských organizací, šířením dezinformací a propagandy a podporou nepokojů a nálad zaměřených proti EU a jejím členským státům. Rusko se pomocí dezinformačních kampaní, vedených často prostřednictvím sociálních sítí, snaží vnutit Africe svůj vlastní zmanipulovaný výklad války na Ukrajině. V řadě afrických zemí se Rusko snažilo dezinformacemi ovlivnit i výsledky voleb. Dezinformační aktivity Ruska cílí v narůstající míře i na oblast Sahelu, kde mají přímý negativní dopad na stabilizační aktivity EU.

Dezinformace v Africe šíří i Čína, která si zde snaží vytvořit obraz kolonialismem nezátížené země, která Africe rozumí, pomáhá jí a nabízí jí rovné partnerství.

ČR proto bude podporovat aktivity, které posílí odolnost afrických států a jejich občanů vůči hybridnímu působení. Jedním z hlavních prostředků je zvyšování mediální gramotnosti obyvatel. Zásadním je rovněž podpora nezávislým médiím a novinářům. Pro zajištění přístupu k objektivním informacím širokým vrstvám obyvatel včetně venkovských oblastí je klíčová podpora kvalitního vysílání lokálních komunitních rádií.

ČR se rovněž bude aktivně podílet na vedení účinné strategické komunikace EU vůči africkým partnerům zaměřené proti ruským dezinformacím v regionu. ČR bude klást důraz také na aktivní vysvětlování cílů a aktivit misí a operací EU v Africe, čímž se eliminuje prostor pro negativní dopady dezinformací a snahy cíleně poškozovat EU a Západ.

5.1.4 Rozvoj spolupráce v oblasti kybernetické bezpečnosti

Kybernetická bezpečnost a zejména kybernetická kriminalita je v Africe vážným problémem. V řadě afrických zemí je úroveň digitalizace a IT gramotnost obyvatel stále na nízké úrovni, a proto jsou častým cílem kyberzločinců. Africká unie ve své „Agendě 2063“ pro transformaci Afriky označila kybernetickou bezpečnost za klíčovou prioritu k zajištění toho, aby se nově vznikající technologie využívaly ve prospěch jednotlivců, institucí a národních států a aby byla zaručena ochrana a bezpečnost údajů online.

Africké země obecně postrádají příslušnou legislativu a specialisty na kybernetickou bezpečnost s potřebnými dovednostmi, kteří by jim pomohli včas a adekvátně reagovat na kybernetické útoky. Vzhledem k tomu, že počítačová kriminalita nezná hranice, má zde velký význam mezinárodní spolupráce a koordinace mezi zúčastněnými stranami, jakož i spolupráce mezi představiteli veřejného a soukromého sektoru. Budování kapacit kybernetické bezpečnosti poskytuje základ jak pro zlepšení úrovně digitálních ekonomik zemí, tak pro posílení jejich odolnosti vůči kybernetickým hrozbám.

ČR je připravena podporovat budování kybernetických kapacit v cílových zemích Afriky, ať už bilaterálně, nebo prostřednictvím programů a projektů EU. Proto se v Africe hodlá zaměřit především na dvě oblasti:

- a) na budování a posilování institucionálního rámce v oblasti kybernetické bezpečnosti tak, aby se zvýšila odolnost institucí a států proti kybernetickým útokům, a dále
- b) na zvýšení schopností odpovědných institucí v boji proti kybernetické kriminalitě.

ČR má zájem využít komunikace se zeměmi Afriky rovněž k šíření a vysvětlování našich hodnot a pozic uplatňovaných v multilaterálních jednáních o kybernetické bezpečnosti a kybernetické kriminalitě. Konkrétně nám jde především o aplikaci mezinárodního práva v kybernetickém prostoru a zodpovědného chování států v něm. Hlásíme se k hodnotám liberální demokracie a k zachování světového řádu založeného na pravidlech. Máme zájem na zachování svobodného, otevřeného, bezpečného, stabilního a přístupného kybernetického prostoru, který prospívá všem zemím a všem lidem, při vysoké úrovni ochrany osobních dat.

5.1.5 Omezování příčin nuceného vysídlení a nelegální migrace

ČR vnímá téma nuceného vysídlení a nelegální migrace ve vztahu k Africe jako komplexní problematiku s aspekty zasahujícími do bezpečnostní, ekonomické, rozvojové či humanitární oblasti. ČR proto bude využívat širokou škálu programů a nástrojů, které pomohou africkým partnerům řešit výzvy, které jsou s nimi spojené.

Aktivity ČR v Africe ve všech oblastech budou proto přispívat k odstraňování základních příčin nuceného vysídlení a nelegální migrace do EU přímo v místě jejich vzniku. Jelikož naprostá většina nuceně vysídlených a nelegálních migrantů zůstává uvnitř afrického kontinentu, pomoc ČR bude směřovat také na podporu afrických hostitelských zemí, pro které dlouhodobý pobyt uprchlíků a migrantů z jiných států kontinentu představuje výrazné ekonomické a sociální zatížení. Otázky migrace by měly být nedílnou součástí našeho vztahu s africkými státy.

Od roku 2015 EU s africkými zeměmi vytvořila společný přístup k řízení migrace. Tento přístup vedl ke snížení počtu nelegálních příchoďů do EU, lepší koordinaci boje proti pašování migrantů a vytvoření udržitelnějšího přístupu k uprchlíkům v hostitelských zemích. Země subsaharské Afriky hostí více než čtvrtinu uprchlíků na celém světě. Společným cílem EU a Afriky by měl být udržitelný a efektivní přístup k řízení migrace.

V rámci spolupráce v oblasti migrace mezi EU a africkými partnery bude ČR proto podporovat politiky, které přispějí k prevenci konfliktů a vytváření důstojných životních podmínek pro obyvatele podporou dobrého vládnutí, kvalitních vzdělávacích systémů a vytváření pracovních míst. ČR bude klást důraz na prevenci nelegální migrace a podporu osobám co nejbližší domovské zemi, dále na zefektivnění ochrany hranic, spolupráci na návratech a readmisích včetně reintegračních programů, na boj proti pašeráckým sítím a obchodníkům s lidmi a budování kapacit jednotlivých zemí k zajištění efektivního řízení migrace na národní úrovni. K dosažení těchto cílů bude ČR zejména také podporovat příslušné politiky a nástroje EU a programy OSN a hledat mezi nimi synergie. ČR bude zároveň podporovat účinné nástroje na podporu legální mobility, zejména v oblasti vzdělávání a rozvoje obchodně-investiční spolupráce.

V zemích, kde je zastoupena prostřednictvím svých ZÚ, bude ČR využívat tuto přítomnost k získávání prvotních informací o podobě migračních toků.

5.2 Prosperita a udržitelnost

Aktivity:

5.2.1 Posílení obchodní spolupráce a podpora investic, rozvoj soukromého sektoru a pracovních míst pro mladé generace

Přestože v rámci celkové zahraniční obchodní výměny ČR zatím není podíl Afriky výrazný, v absolutních číslech narůstá. Přibývají i významné české investice v regionu, několik příkladů je uvedeno níže v přílohových částech 9.1 a 9.5 tohoto materiálu.

Podpora investic a exportu bude nadále realizována s ohledem na jednotlivé sektory českého průmyslu a služeb, z čehož bude vyplývat i flexibilita jejího geografického zaměření. Komplementárně k stabilizačnímu úsilí ČR v Sahelu bude věnována pozornost rovněž podpoře ekonomického rozvoje tohoto regionu.

Ekonomická diplomacie sektorově zacílí zejména na oblasti zdravotnictví, zemědělství, vodohospodářství a sanitace, budování infrastruktury včetně energetické, těžby a zařízení pro textilní a potravinářský průmysl, obranný a bezpečnostní průmysl, IT a kybernetické bezpečnosti, kde ČR disponuje podstatným know-how a zkušenostmi.

Důležitým úkolem bude rovněž zvyšovat informovanost české veřejnosti a soukromého sektoru o obchodních a investičních příležitostech v Africe. Podpora exportu a identifikace obchodních a investičních příležitostí v africkém regionu, kde se mnoho příležitostí nachází v segmentu B2G (Business To Government), vyžaduje podporu státu a přítomnost v místě, a proto se bude opírat o činnost ZÚ ČR v teritoriu a v případě identifikovaných příležitostí v segmentu B2B i zahraničních kanceláří CzechTrade.

Pro plnohodnotné a dlouhodobé rozvíjení obchodních a investičních aktivit ČR v Africe je nezbytné na místních trzích působit přímo a trvale. Trvalá přítomnost českých firem na africkém trhu přináší vyšší přidanou hodnotu v obchodních vztazích, jelikož firmy s trvalými vazbami na konkrétní zahraniční trhy rostou až dvakrát rychleji oproti společnostem, které do vybraných teritorií pouze jednorázově exportují.

K úspěšnému působení českých firem na africkém kontinentu je nezbytná pomoc státu, a to jak prostřednictvím nástrojů rozvojové pomoci (např. soft loans), tak skrze finanční nástroje na podporu exportu a investic v regionu, která zahrnuje nabídku produktů Exportní garanční a pojišťovací společnosti (EGAP), České exportní banky (ČEB) v exportním financování a pojišťování a Národní rozvojové banky (NRB) v sektoru rozvojového financování. Je proto vhodné sledovat rozvoj těchto finančních nástrojů rovněž v západoevropských zemích a inspirovat se jimi, a to i s ohledem na skutečnost, že řada českých exportních firem se řadí mezi malé a střední podniky s limitovanou finanční kapacitou a omezenými možnostmi působit přímo na těchto trzích. Současně těmito kroky postupně zvyšovat i zapojení komerčních bank, např. akcentem na poskytování klubových úvěrů v zemích, ve kterých je pozitivně vnímána účast státní finanční instituce na příslušné transakci.

ČR bude podporovat firmy a sektorové asociace, aby nabízely v africkém teritoriu komplexní řešení pro jednotlivá odvětví, nikoliv pouze jednotlivé výrobky. Tento přístup je cestou k vybudování silných bilaterálních vazeb s africkými partnery, umožňuje i snazší zapojení do mezinárodní rozvojové pomoci a rovněž by mohl českým firmám napomoci participovat ve větších projektech mezinárodních organizací.

ČR bude také podporovat zapojení českých firem do aktivit v rámci EU nástrojů, které usilují o investiční přístup s propojením rozvojových a ekonomických aktivit.

5.2.2 Rozvoj udržitelného zemědělství a venkova

Páteří hospodářství Afriky je zemědělství. V souvislosti s negativními dopady ruské agrese vůči Ukrajině na potravinovou bezpečnost kontinentu se navíc ukazuje, že podpora rozvoje agrárního sektoru bude plnit klíčovou roli pro jeho ekonomickou, sociální a bezpečnostní stabilizaci.

V subsaharské části Afriky v zemědělství pracuje většina obyvatel, na HDP regionu se však podílí pouze 14 %. To je způsobeno řadou faktorů: vysokou závislostí na přírodních vlivech (nepravidelné srážky), nízkou produktivitou - většina afrických zemědělců je pouze samozásobiteli, nedostatečným rozvojem efektivních a šetrných zemědělských metod a neefektivním, dlouhodobě neudržitelným využíváním půdy, které vede k její degradaci. V důsledku uvedeného v některých afrických regionech nebyla vymýcena chronická podvýživa obyvatel a přetrvává potenciální potravinové ohrožení a závislost na zahraniční potravinové pomoci.

Rozvoj zemědělského sektoru je omezován nedostatečně fungujícím trhem a chybějícími hodnotovými řetězci, omezeným přístupem k technologiím, energiím, rozvoji dovedností i finančním službám. V regionu severní Afriky je pak významnou překážkou rozvoje zemědělství zejména neefektivní nakládání s vodními zdroji. Přístup k moderním technologiím a vhodně zacílené investice mohou pomoci překonat překážky v nepříznivém klimatu.

Působení ČR v této oblasti, stejně jako podobné aktivity dalších vyspělých zemí, zejména členských států EU, bude vycházet z ekonomických, sociálních a environmentálních pilířů udržitelného rozvoje a z příslušných programů EU a OSN. ČR bude zejména podporovat komplexní přístupy, které by měly vést ke zvýšení produktivity, diverzifikaci zemědělské výroby zároveň se zlepšením přístupu všech skupin obyvatelstva k bezpečné, výživné a dostačující stravě, a tím přispějí ke stabilizaci venkovského obyvatelstva, snižování chronické chudoby a vyrovnávání rozdílů ve společnosti.

Aktivity ČR se budou soustředit zejména na podporu afrických středních a malých farmářů. Bude zaváděn integrovaný faremní přístup s provázáním rostlinné a živočišné produkce. Aktivity ČR přispějí ke zvýšení znalostí odolných a udržitelných zemědělských postupů, k posílení technologického rozvoje (mechanizace) hospodaření včetně prvků chytrého zemědělství přispívajících k adaptaci na klimatické podmínky a k budování místních hodnotových řetězců zemědělské a návazné potravinové produkce.

Posilována bude rovněž kapacita a efektivita zemědělského poradenství. Dále bude podporováno partnerství a vzájemná spolupráce mezi soukromým a veřejným sektorem, mezi farmáři a dalšími aktéry produkčního, zpracovatelského a obchodního řetězce, agrobusinessu, finančních a poradenských služeb.

Ke zvýšení zemědělské produktivity bude přistupováno s ohledem na možné dopady klimatických změn. Součástí aktivit bude zajištění přístupu k vodě (závlahové technologie), zacházení s vodou včetně čištění odpadních vod, zavádění principů udržitelného hospodaření s půdou a krajinou a šetrnosti k ekosystémům. Podpora se proto bude soustředit na vhodné mitigační úpravy v krajině, včetně zalesňování, vedoucí k ochraně půdy a posílení schopnosti krajiny zadržovat vodu.

Důraz bude kladen na vytváření živobytí pro všechny skupiny obyvatelstva. Zohledňována bude rovněž potřeba posilování ekonomického postavení žen a dívek.

5.2.3 Zvyšování odolnosti vůči klimatickým změnám a přístupu k zelené energii

ČR vnímá negativní dopady klimatických změn v Africe zejména v bezpečnostním kontextu. Afrika patří v globálním měřítku mezi regiony nejvíce vystavené těmto komplexním dopadům. Kontinent přitom kvůli nedostatečným kapacitám institucí a chudobě disponuje omezenými prostředky, jak klimatickým změnám čelit a jak se jim přizpůsobit.

ČR bude svými aktivitami přispívat k naplňování Agendy 2030 pro udržitelný rozvoj, Sendaiského rámce pro snižování rizika katastrof, který zakotvuje hlavní cíle v oblasti prevence katastrof, připravenosti na ně a posilování odolnosti, a Pařížské klimatické dohody k Rámcové úmluvě OSN o změně klimatu, která stanovila právně závazný rámec pro ochranu klimatu pro období po roce 2020.

ČR proto bude podporovat iniciativy na posilování odolnosti partnerských zemí v Africe vůči změnám klimatu a přírodním katastrofám a podporovat národní, regionální a globální mechanismy pro zvyšování kapacit efektivního plánování a řízení v této oblasti.

Aktivity ČR v Africe se budou nadále realizovat se zřetelem na šetrný přístup k přírodním zdrojům a na ochranu životního prostředí a biodiverzity. ČR bude také podporovat přenos technologií a know-how v daných oborech podporující klimatickou odolnost afrických partnerů.

Pro vyrovnávání se s dopady klimatických změn v Africe jsou pro ČR rovněž zásadní silné instituce, prosazování spravedlnosti, lidských práv a společenské inkluзивity. Dobře spravované státy a společnosti jsou schopny na klimatické změny reagovat účelněji.

Jednou z hlavních překážek rozvoje subsaharské Afriky je skutečnost, že je nejméně elektrifikovaným regionem na světě. ČR proto bude podporovat africké partnery ve zlepšení přístupu k energetickým službám jakožto zásadního předpokladu pro zvyšování životní úrovně obyvatel regionu a jeho ekonomický rozvoj. Industrializace Afriky je podmíněna elektrifikací. ČR bude podporovat úsilí Afriky využívat moderní, bezpečné, udržitelné, obnovitelné a nízkoemisní zdroje energie a to i cestou nabídky českých energetických řešení.

5.2.4 Podpora rozvoje surovinového průmyslu Afriky, posilování surovinové bezpečnosti ČR

Negativní dopady ruské agrese v Ukrajině nutí státy EU včetně ČR přenastavit svou energetickou a surovinovou politiku včetně diverzifikace dodavatelů za účelem posílení své vlastní bezpečnosti. Uvedený vývoj posiluje i perspektivu rozvoje intenzivnější spolupráce s africkými partnery. Mnoho afrických zemí disponuje širokým nerostně surovinovým potenciálem, a to jak zásobami tradičních nerostných surovin, jako jsou ropa, zemní plyn či různé neželezné kovy, tak i širokou škálou strategických kovů, které jsou nezbytné pro moderní high-tech průmyslová odvětví.

Aktivní surovinová diplomacie ČR je zakotvena v platné národní strategii z r. 2017 - Surovinové politice České republiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů. Do uvedené strategie byly implementovány principy evropské integrované strategie Raw Materials Initiative, která vznikla v návaznosti na nárůst důležitosti surovinové bezpečnosti členských států EU v celoevropském kontextu.

ČR má pro vlastní aktivní surovinovou diplomacii v Africe díky dobrému jménu české geologie dobré výchozí předpoklady. České firmy z této oblasti jsou schopny nabídnout

africkým partnerům na sebe navazující řetězec činností a pokrýt tak celý cyklus surovinového průmyslu od mapování, vyhledávání ložisek nerostných surovin, výpočtů zásob, zpracování studií proveditelnosti, včetně vyhodnocení vlivů na životní prostředí (EIA), až po navržení dobývacích a zpracovatelských metod ohleduplných k životnímu prostředí, včetně dodávky kvalitní české dobývací techniky, zpracovatelských linek a předávání know-how v oblasti těžby i následné sanace a rekultivace.

Po posouzení nerostně surovinového potenciálu afrických zemí, tradice vztahů s ČR a rovněž aktivit významných globálních hráčů v daném teritoriu se jako perspektivní země pro spolupráci v surovinové oblasti jeví tyto země: Alžírsko, Gabon, Ghana, Etiopie, Kamerun, Madagaskar, Mosambik, Mauretánie, Namibie, Pobřeží Slonoviny a Togo.

5.2.5 Podpora dobrému vládnutí, rozvoji občanské společnosti a dodržování lidských práv s důrazem na posílení postavení žen

Otázky prosazování lidských práv a dobrého vládnutí, demokratizační úsilí a rozvoj občanské společnosti jsou tradičně v centru zahraniční politiky ČR i obecně zemí EU. V kontextu vlastní politické, sociální a ekonomické transformace si ČR uvědomuje, že zajištění míru, bezpečnosti, udržitelného rozvoje v Africe a zabránění vzniku konfliktů závisí v první řadě na dobré správě věcí veřejných, inkluzivních a demokratických politických procesech umožňujících participaci všech vrstev obyvatelstva včetně občanské společnosti, vynutitelnosti práva, přístupu ke spravedlnosti a dodržování lidských práv, s důrazem na práva politická a občanská. Dobré vládnutí a dodržování lidskoprávních standardů je důležitým předpokladem pro udržitelnost aktivit ČR v Africe v oblasti rozvojové i ekonomické.

ČR bude podporovat rovněž aktivity směřující k posilování politického, sociálního, ekonomického a lidskoprávního postavení žen. Z pohledu ČR může mít posilování postavení žen a dívek a obecně genderové rovnosti zásadní pozitivní transformační dopad na africké společnosti. Vnímáme je rovněž jako klíčové k tomu, aby Afrika dokázala lépe čelit demografickým výzvám v podobě rychlého populačního růstu. Důležité je zajistit ženám a dívkám přístup ke vzdělání, zvláštní pozornost musí být přitom věnována zejména oblastem zmítaným konflikty a krizovým situacím. ČR bude také podporovat iniciativy a aktivity na posílení sexuálního a reprodukčního zdraví a práv a úsilí afrických žen svobodně rozhodovat o rodinných záležitostech.

V oblasti sdílení a předávání zkušeností z vlastní transformace je ČR připravena přispívat k budování a rozvoji efektivní veřejné správy afrických zemí především v oblasti řízení veřejných financí, např. v otázkách mobilizace domácích zdrojů jako jednoho z klíčových předpokladů rozvoje afrických ekonomik a postupné transformace z kategorie nejméně rozvinutých zemí mezi země středně příjmové.

V oblasti podpory sociální koheze a prevence konfliktů bude ČR podporovat aktivity na podporu mezináboženského dialogu a občanské participace.

5.3 Zdraví

Aktivity:

5.3.1 Posilování kapacit zdravotnických systémů afrických zemí

Pandemie COVID-19 naplno ukázala, že prosperita, udržitelný rozvoj a ekonomická a sociální stabilita Afriky závisí na zdraví jejích obyvatel. Počty nakažených v Africe byly podle existujících statistik sice nižší než v Evropě, přesto však má koronavirová krize hluboké negativní dopady na rozvoj kontinentu v řadě důležitých oblastí. Ekonomický růst Afriky jako celku po vypuknutí pandemie zaznamenal poprvé po čtvrt století nepřetržitého vzestupu propad. Je rovněž zřejmé, že EU bude mít v Africe stabilního partnera a souseda pouze tehdy, když její zdravotnické systémy a obyvatelé budou odolní vůči zdravotním výzvám, kterým tento region čelí.

Na šíření pandemie v Africe zareagovala ČR, stejně jako další vyspělé země, posilováním kapacit zdravotnictví afrických zemí: dodávala potřebná zdravotnická vybavení nemocnicím napříč celým kontinentem, včetně jednotek intenzivní péče a vakcín, a zapojila se do iniciativy Team Europe zaměřené na budování veřejných zdravotnických systémů v Africe. V této snaze bude ČR pokračovat i v následujících letech. Při posilování zdravotní odolnosti afrických zemí se přitom bude opírat o renomované české producenty zdravotnické techniky a zdravotnických řešení, vědeckou a akademickou expertízu a zkušenosti našich realizátorů v rámci zahraniční rozvojové spolupráce a programu MEDEVAC.

Cílem bude nabízet africkým partnerům komplexní zdravotnická řešení, a přispívat k tomu, aby kvalitní zdravotní péče byla dostupná všem.

5.4 Vzdělání

Aktivity:

5.4.1 Podpora akademické a vědeckotechnické spolupráce

Klíčovým faktorem pro udržitelný sociální a ekonomický rozvoj Afriky je zajištění vzdělání a dovedností jeho obyvatel, zejména pak mladé generace. Naléhavost této potřeby vyvstává i v kontextu negativních dopadů pandemie COVID-19 na fungování školských systémů v afrických zemích.

Aktivity ČR v této oblasti budou naplňovány s využitím bilaterálních programů (Program posilování kapacit veřejných vysokých škol v rozvojových zemích, program poskytování rozvojových stipendií), a dále podporou akademické mobility v rámci přímých bilaterálních vztahů i s využitím příslušných evropských programů.

Hlavním cílem Programu posilování kapacit veřejných vysokých škol v rozvojových zemích je zvyšovat kvalitu a odbornost vysokoškolského vzdělávání, vědy a výzkumu i managementu vysokých škol v rozvojových zemích a tím přispět k jejich udržitelnému ekonomickému a sociálnímu rozvoji a k bezpečnostní stabilizaci.

Poskytování stipendií i bilaterální výměna pedagogů umožní studentům z afrických zemí studovat na etablovaných pracovištích veřejných vysokých škol v ČR, které poskytují vysokou míru odborných znalostí a dovedností, a zároveň příjemcům umožňují nabývat zkušenosti s institucionálním a sociálně-ekonomickým zázemím v ČR. Stipendisté budou

moci po návratu přispívat k ekonomickému a sociálnímu rozvoji jejich domovské země. Poskytování stipendií také podpoří rozvoj bilaterálních vztahů mezi ČR a africkými státy.

ČR (zejména ZÚ) bude rovněž prezentovat výhody vysokoškolského studia v ČR pro samoplátce. Komparativní výhodou ČR v porovnání s vyspělými evropskými zeměmi je lepší finanční dostupnost kvalitní výuky.

5.5 Strategická komunikace: Vytváření obrazu ČR jakožto respektovaného partnera Afriky

Aktivity:

5.5.1 Rozvíjení veřejné diplomacie ČR v Africe

Cílem je, aby se **ČR mezinárodně etablovala jako relevantní, respektovaný, spolehlivý a dynamický partner afrických států a regionálních sdružení**, který systematicky a v narůstající míře působí na africkém kontinentu v řadě oblastí, v nichž disponujeme specifickými kompetencemi a know-how (bezpečnost, ekonomická a rozvojová spolupráce, dobré vládnutí atd.) a jenž je připraven tuto spolupráci prohlubovat bilaterálně i v rámci EU, včetně vojenských a civilních misí a operací, či v součinnosti s OSN.

5.5.2 Rozvíjení veřejné diplomacie o aktivitách ČR v Africe vůči dalším partnerům

ČR dlouhodobě odvádí v teritoriu Afriky kvalitní práci, musí však zlepšit schopnost seznamovat se svými záměry a výsledky zahraniční partnery. Integrovanou součástí zahraniční politiky ČR v Africe proto bude **aktivní a srozumitelné informování o aktivitách ČR v Africe, a to zejména směrem k institucím EU, členským státům EU, hlavním mimoevropským partnerům ČR, mezinárodním organizacím a zahraničním think-tankům.**

5.5.3 Šíření vyváženého obrazu Afriky v ČR

Česká státní administrativa musí budovat **realistický a komplexní obraz o Africe u české široké a odborné veřejnosti**. Afrika sice na jedné straně čelí řadě výzev v podobě konfliktů či nerovností, životy obyvatel kontinentu se však zároveň v mnoha ohledech zásadně proměňují. Afrika je rostoucím a dynamickým prostředím a představuje tak čím dál větší příležitost pro vzájemně výhodnou a obohacující spolupráci. Afrika je zároveň politicky, bezpečnostně, sociálně, ekonomicky a kulturně heterogenním světadílem.

K budování vyváženého obrazu Afriky je žádoucí **podporovat rozvoj akademické základny afrických studií v ČR** tak, aby odrážela posílený zahraničně-politický význam relace pro ČR a posílila rovněž zájem o dění na africkém kontinentu ze strany české veřejnosti. Státní správa ČR v čele s ministerstvem zahraničních věcí bude podněcovat akademickou sféru intenzivněji se zabývat klíčovými aktuálními otázkami vývoje v Africe a jeho provázaností s mezinárodním děním včetně zahraniční politiky ČR.

Prozkoumány budou také možnosti šíření osvěty v součinnosti s vysokými školami, které s africkými partnery dlouhodobě spolupracují, a možnosti zapojení krajů a obcí do osvěty a budování partnerství s africkými zeměmi a regiony.

Důležitá je také podpora vnímání bohatosti afrických kultur a umělecké tvorby obyvatel kontinentu u široké české veřejnosti.

5.5.4 Podpora debaty a koordinaci k aktivitám v Africe napříč veřejnou správou ČR

Politika a aktivity ČR vůči subsaharské Africe mohou dosáhnout výraznějších úspěchů pouze tehdy, když budou dlouhodobě vycházet z **koordinovaného, komplexního a koherentního přístupu, který bude zahrnovat všechny relevantní resorty a zástupce veřejného, soukromého, neziskového a akademického sektoru v ČR.**

6 Působení ČR v rámci EU a multilaterálního kontextu

6.1 EU

Pro dosažení svých cílů v Africe ČR považuje za klíčové své působení v rámci EU. Vzhledem k ne zcela dostatečným vlastním finančním a kapacitním možnostem má zahraničně-politické angažmá ČR v Africe naději na dosažení reálných výsledků především, pokud je uskutečňované v rámci a v synergii s působením EU na kontinentu. ČR se bude nadále zapojovat do misí a operací EU v Africe a aktivně se podílet na tvorbě **Společné bezpečnostní a obranné politiky EU**. EU disponuje finančními a personálními zdroji umožňujícími rozsáhlé a efektivní působení na kontinentu (skrze rozpočet EU poskytuje ČR Africe rovněž výrazně vyšší finanční prostředky než bilaterálně).

ČR bude aktivně přistupovat k formulování a provádění efektivní politiky EU v Bruselu i v jednotlivých afrických zemích a svým vlivem přispívat k jejímu směřování tak, aby EU upevnila a nadále posílila své historické postavení klíčového partnera severní i subsaharské Afriky.

ČR bude podporovat EU v nahrazování tradičního modelu vztahu s Afrikou na bázi **donor – recipient partnerství založeným na vzájemně výhodných vztazích, reciprocitě, naplňovaných závazcích a vzájemné odpovědnosti**. Zcela zásadním předpokladem pro úspěšnou spolupráci proto zůstává zajištění proaktivního přístupu africké strany a „**afrického vlastnictví**“ **společných iniciativ s EU**.

ČR bude stejně jako EU přistupovat k **Africe jako ke svému širšímu jižnímu sousedství**. Stabilizace a udržitelný společenský a ekonomický rozvoj regionu jsou hlavními argumenty pro aktivní politiku tímto směrem. Investování do míru, stability a udržitelného rozvoje v Africe bude pro ČR investicí do vlastní bezpečnosti a prosperity.

Agresivní politiku Ruska na evropském kontinentě, vedoucí k přímému ohrožení základů bezpečnostní architektury euroatlantického prostoru, je třeba vnímat i v kontextu jeho snah o **šíření svého vlivu do všech oblastí širšího, tedy i jižního sousedství EU**. Z tohoto důvodu bude mít aktivní politika EU vůči Africe, kde se Rusko v posledních letech začíná opět výrazně angažovat, včetně vysílání soukromých polovojenských organizací (tzv. Vagnerova skupina a další) a šíření dezinformací s cílem poškodit EU a její členské státy, **přímou souvislost s bezpečností Evropy**.

V rámci formování politik EU bude ČR podporovat také **komplexní systém spolupráce se zeměmi severní Afriky**, jejichž vývoj bezprostředně ovlivňuje situaci v evropských zemích. Vedle silných obchodních vazeb, posilování bezpečnosti a společné regulace migrace se staly v důsledku ruské agrese na Ukrajině naléhavé také oblasti **energetiky a potravinové a**

surovinové bezpečnosti. Evropské země jsou kvůli širším dopadům konfliktu nucené hledat alternativní zdroje k dodávkám ruské ropy, zemního plynu a dalších surovin, v tomto ohledu jsou některé země Afriky přirozenými partnery. V oblasti energetiky proto bude nutné aktivně prohlubovat vzájemné vztahy a tím i angažovanost EU a ČR. Státy Afriky jsou naopak bezprostředně ohrožené výpadkem dodávek obilovin z Ukrajiny a Ruska, prudký nárůst jejich cen a případný nedostatek může mít pro region značně destabilizující efekt, a to i politicky.

V důsledku konfliktu na Ukrajině a zranitelnosti Afriky vůči hrozcí potravinné krizi je proto zásadní, aby EU vyslala jasný signál, že má **zájem řešit potravinné zabezpečení afrických zemí** a čelit narativu, který viní EU z potravinné krize.

ČR bude podporovat **integrováný přístup EU** (humanitárně-rozvojový-bezpečnostní nexus, společné programování) **k vnějším konfliktům a krizím** a **využívat** široké škály postupů a nástrojů k dosažení svých cílů. **V souladu s prioritami OSN je nutné klást také důraz na prevenci vzniku konfliktů, odstraňování jejich příčin a mediační aktivity**, tedy na naplňování cíle SDG 16 – vytváření mírových, spravedlivých a inkluzivních společností.

S cílem **posílení hospodářského rozvoje afrického kontinentu, regionální integrace a vzájemného obchodu** se EU snaží o zajištění efektivní implementace Dohod o hospodářském partnerství (EPA) a jejich dalšího prohlubování. Dohody EPA napomáhají prostřednictvím prosazování EU hodnot a standardů kultivovat obchodní a investiční prostředí a na významu nabývají i **ze strategického pohledu ve světle zvyšujícího se působení investorů z rozvíjejících se ekonomik** (např. Čína, Indie). Na posílení obchodní spolupráce se zeměmi Afriky má zásadní vliv i Systém všeobecných celních preferencí (GSP) poskytovaný ze strany EU rozvojovým zemím. Na jeho základě je možné do EU dovážet za preferenčních podmínek či v případě nejméně rozvinutých zemí zcela bezcelně. Tyto politiky mají podporu a jsou v zájmu ČR. Ministerstvo zahraničních věcí ve spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu tak bude nadále podporovat funkční preferenční režimy jako nástroj společné obchodní politiky EU. Z obchodně-bezpečnostního hlediska může být vhodným nástrojem pro posílení bezpečnějšího a stabilnějšího ekonomického prostředí mechanismus pro prověřování zahraničních investic. V tomto ohledu Ministerstvo průmyslu a obchodu může v dlouhodobějším horizontu přispět svým know-how a pomoci při budování místních kapacit v Africe.

ČR se bude **zapojovat do společného programování rozvojové spolupráce EU** zejména v prioritních zemích ZRS ČR, s výhledem zapojení do implementace programů finančních z nástroje NDICI-Global Europe. V rámci iniciativ Team Europe bude ČR **aktivní zejména v sektorech zdravotnictví, vody, zeleného rozvoje a migrace.**

Pro ČR bude její **zahraniční politika vůči Africe zároveň důležitým nástrojem jejího působení v rámci EU a rozvíjení spolupráce s členskými státy EU.** Aktivní přístup ČR k řešení bezpečnostních, ekonomických, politických, společenských a lidskoprávních výzev na kontinentu přispěje k **vytváření jejího obrazu v EU jakožto relevantního, zodpovědného a konstruktivního partnera.**

V rámci diskuze v EU ohledně směřování evropských politik vůči kontinentu se proto ČR bude snažit prosazovat své postoje účastí v relevantních „like-minded groups“, které budou sdílet společné cíle ve specifických agendách.

Přidanou hodnotou ČR v rámci působení v EU může být skutečnost, že pro africké země je nestranným a koloniální minulostí nezatíženým partnerem, což může mj. představovat dobrý předpoklad pro perspektivně větší zapojení ČR do prevence a mírového řešení konfliktů.

Vzhledem k tomu, že EU je klíčovým partnerem Afriky v rozvojové, ekonomické a bezpečnostní oblasti a uvedená skutečnost by měla být odpovídajícím způsobem komunikována africké veřejnosti, ČR považuje za žádoucí **posilovat veřejnou diplomacii (strategickou komunikaci) a zviditelnění EU v africkém regionu a bránit šíření dezinformací** ze strany vnějších aktérů v regionu. ČR bude podporovat přístup společné evropské odezvy a její komunikace pod hlavičkou „Team Europe“.

Jelikož rozvíjení vztahů s Afrikou je zahraničně-politickou prioritou EU, bude ČR **usilovat o odpovídající zastoupení českých diplomatů na pozicích ovlivňujících africkou politiku EU** v ústředí Evropské služby vnější akce (ESVA), jakož i v Delegacích EU v uvedeném regionu.

6.2 Multilaterální kontext

Nezbytným předpokladem pro úspěšnou, důvěryhodnou a plnohodnotnou zahraniční politiku ČR vůči subsaharské Africe pak bude **provázání bilaterálních a multilaterálních aktivit**, zejména s AU a OSN. Význam multilaterální diplomacie pro ČR stoupá v kontextu skutečnosti, že ČR je diplomaticky zastoupena pouze v 13 ze 54 zemí subsaharské Afriky.

Africké státy tvoří kritickou masu při formulování pozic a prosazování kandidatur v rámci multilaterálních fór, včetně OSN a jejich odborných agencí, a kontinent je tak klíčovým partnerem pro EU i pro ČR při prosazování jejich priorit.

Společně s Botswanou předkládá ČR již od roku 2013 **rezoluci k participaci**, která je hlavní meziregionální iniciativou ČR v Radě OSN pro lidská práva. V budoucnu bude ČR **využívat diplomatické interakce s africkými státy a jejich uskupeními v mezinárodních organizacích systematictěji**, konkrétně např. ve VS OSN a jeho výborech, výkonných radách agencí OSN, např. výkonné radě UNDP/UNFPA/UNOPS, WHO, nebo v tělesech se sídlem v Nairobi (UNEP, UN-Habitat), z ostatních organizací zejména ve WTO a v OECD.

Podpora afrických zemí je důležitá pro prosazování priorit ČR v oblastech **zajištění svobody internetu a ochrany základních lidských práv** (svobody vyjadřování, sdružování, shromažďování a soukromí online) a principu, že lidská práva on-line jsou stejná jako off-line. Členy Freedom Online Coalition (celkem 34 členů), jsou rovněž Ghana a Keňa. Utváření koalic proti návrhům Ruska a Číny, které jdou proti těmto právním a principům, je klíčové při hlasování v 1. výboru (kybernetická bezpečnost) a 3. výboru (boj proti kyberkriminalitě).

Bez podpory afrických států by EU jen velmi obtížně naplňovala své priority **v řešení otázek souvisejících s migrací, její prevencí a řešení příčin**, což jsou oblasti, v nichž se ČR angažuje bilaterálně, v rámci společných aktivit EU i na multilaterální úrovni. Stejně významnou roli hrají africké státy i při řešení otázek souvisejících se **změnou klimatu**. Spolupráce EU a Afriky se posiluje při implementaci Pařížské dohody a výsledků každoročních zasedání k jejímu naplňování.

ČR bude podporovat dlouhodobé úsilí EU o větší zapojení afrických zemí do **procesu reformy WTO**, usilovat o lepší vzájemné porozumění, a vyvažovat tak vlivy jiných významných členů (mj. Číny) v utváření celkového vyznění významu pravidel WTO pro globální spolupráci. ČR bude rovněž podporovat rozvoj spolupráce mezi OECD a Afrikou.

Afrika je prioritním regionem, kde může mít zásadní význam prosazování **agendy WPS (Ženy, mír a bezpečnost)** při posilování dobrého vládnutí, lidských práv a základních svobod, prevenci konfliktů a budování míru. Důraz na agendu WPS by měl být kladen průřezově při prosazování bilaterální agendy, včetně bezpečnostní a ekonomické.

7 Dopad působení ČR v Africe

CÍL 1: STABILITA		
<i>Aktivita</i>	<i>Současný stav</i>	<i>Dopad</i>
5.11 Posilovat kapacity a profesionalitu bezpečnostních a obranných složek afrických partnerů	Bezpečnostní nestabilita brání rozvoji řady afrických regionů	Přispění ke snížení počtu a intenzity konfliktů, větší ochrana civilistů, rozvoj veřejné správy a návrat států do destabilizovaných oblastí
5.12 Bezpečnostní stabilizace, boj s terorismem	Části Afriky, která představuje širší jižní sousedství EU, sužuje vlna bezpečnostní a politické destabilizace s možnými dopady na evropský prostor	ČR se etablovala jako důležitý partner při zajišťování bezpečnostní stability oblasti, snížení rizika dopadu bezpečnostních rizik na ČR/EU
5.13 Čelení hybridnímu působení a dezinformacím ze strany Ruska	Afrika se stává cílem hybridního působení Ruska proti zájmům EU a jejích členských států	Posílení odolnosti afrických partnerů vůči hybridnímu působení (a dezinformacím)
5.14 Rozvíjet spolupráci v oblasti kybernetické bezpečnosti	Afrika je v narůstající míře cílem kyberkriminálních aktivit	Posílená schopnost afrických zemí čelit trestné činnosti v online sféře a odolnost informačních systémů
5.15 Omezování příčin nuceného vysídlení a nelegální migrace	Afrika čelí rozsáhlému nucenému vysídlení řady populací, což vede rovněž k nelegální migraci v rámci kontinentu a vně Afriky	Posílení bezpečnostní a socio-ekonomické stabilizace afrických společností, oslabení příčin pro environmentální migraci
CÍL 2: PROSPERITA		
<i>Aktivita</i>	<i>Současný stav</i>	<i>Dopad</i>
5.21 Posílení ekonomické spolupráce, rozvoj soukromého sektoru a pracovních míst pro mladé generace	Podíl Afriky na objemu zahraničního obchodu ČR a investic do Afriky nenaplnuje potenciál spolupráce; tvorba pracovních míst silně zaostává za demografickým růstem	Nárůst objemu vzájemného obchodu, navýšení českých investic, posílení kapacit a konkurenceschopnosti afrických firem a ekonomik
5.22 Rozvoj udržitelného zemědělství a zpracování potravin	Přes svůj velký potenciál zůstávají kapacity zemědělské produkce a jejího zpracování na kontinentu nevyužity	Posílení potravinové soběstačnosti kontinentu
5.23 Zvyšování odolnosti vůči klimatickým změnám a přístupu k zelené energii	Afrika je nejvíce zranitelný světadíl ve vztahu ke klimatickým změnám s výrazným rizikem environmentální migrace, rovněž je nejméně elektrifikovaným kontinentem	Posílení odolnosti afrických společností vůči podnebním výkyvům a větší využívání obnovitelných zdrojů energie
5.24 Podpora rozvoje	Afrika usiluje o lepší využití svých	Rozvoj moderního

surovinového průmyslu Afriky, posilování surovinové bezpečnosti ČR	nerostných surovin; v důsledku dopadů ruské agrese na Ukrajinu musí ČR diverzifikovat dodavatele strategických surovin	surovinového průmyslu Afriky; posílení surovinové bezpečnosti ČR
5.25 Podpora dobrému vládnutí, rozvoji občanské společnosti a dodržování lidských práv s důrazem na posílení postavení žen	Udržitelnému rozvoji Afriky brání přetrvávající deficity ve správě věcí veřejných a dodržování základních lidských práv včetně deficitu v oblasti genderové rovnosti a nedostatečná participace žen na správě věcí veřejných	Posílení demokratických a lidskoprávních hodnot a posílení postavení žen včetně zvýšení jejich podílu na leadershipu a posílení sociální soudržnosti afrických společností
CÍL 3: ZDRAVÍ		
<i>Aktivita</i>	<i>Současný stav</i>	<i>Dopad</i>
5.31 Posilování kapacity zdravotnických systémů afrických zemí	Nedostatečné schopnosti čelit četným zdravotním výzvám včetně pandemie COVID-19	Posílení zdravotnických systémů a zajištění zdravotních služeb pro obyvatele
CÍL 4: VZDĚLÁNÍ		
<i>Aktivita</i>	<i>Současný stav</i>	<i>Dopad</i>
5.41 Podpora akademické a vědeckotechnické spolupráce	Nedostatečné vzdělávací kapacity, málo kvalifikovaná pracovní síla	Zvýšení odborných kapacit ve vybraných oborech
STRATEGICKÁ KOMUNIKACE: ČR JAKO RESPEKTOVANÝ PARTNER AFRIKY		
<i>Aktivita</i>	<i>Současný stav</i>	<i>Dopad</i>
5.51 Rozvíjení veřejné diplomacie ČR v Africe	Úspěchy ČR na kontinentu nejsou dostatečně prezentovány	Bude posíleno pozitivní vnímání značky ČR, a to včetně její participace v zahraničních misích a operacích v Africe
5.5.2 Rozvíjení veřejné diplomacie o aktivitách ČR v Africe vůči dalším partnerům	ČR v řadě oblastí odvádí v Africe vynikající práci, nedostatečnou měrou však o ní informuje EU a její členské státy, další důležité bilaterální partnery a mezinárodní organizace	ČR zvýší viditelnost svých aktivit v Africe u partnerů v EU a ve světě a identifikuje nové možnosti spolupráce
5.5.3 Šíření vyváženého obrazu Afriky v ČR	Afrika je příliš spojována s konflikty, problémy a hrozbami, přitom představuje i řadu příležitostí pro vzájemně výhodnou spolupráci	Afrika bude vnímána v ČR více jako zajímavý partner, prohloubí se expertíza a rozšíří okruh aktérů spolupráce s Afrikou
5.5.4 Podpora debaty a koordinace k aktivitám v Africe napříč státní správou ČR	Potřeba větší synergie aktivit ČR vůči Africe	Dosažení větší efektivity a dopadů působení ČR na kontinentu

8 Závěry

Vzhledem k vzrůstajícímu významu afrického kontinentu nejen pro EU, ale celosvětově a vzhledem k měnícímu se geopolitickému uspořádání světa by měl být **aktivní přístup k africkému regionu trvale integrální součástí zahraniční politiky ČR**. Dlouhodobá perspektiva rozvoje vzájemných vztahů je nutná z toho důvodu, že výzvy, kterým Afrika čelí, jsou natolik zásadní, že k jejich zlepšování může dojít pouze v dlouhodobém horizontu.

Zahraniční politika ČR vůči kontinentu musí být výsledkem soustavné koordinační činnosti **orgánů státní správy, veřejného, soukromého, neziskového i akademického sektoru**.

Zásadní rámec pro uskutečňování české zahraniční politiky v Africe představuje **EU, včetně oblasti SZBP**. ČR, stejně jako EU, bude přistupovat k **Africe jako ke svému jižnímu sousedství**. Investování do míru a rozvoje v Africe je dle ČR investicí do vlastní bezpečnosti a prosperity. ČR přitom bude podporovat **rovnocenné partnerství EU a Afriky založené na plnění vzájemných závazků** (princip „more for more, less for less“).

Na pozadí narůstajícího geopolitického soupeření bude ČR podporovat úsilí EU **posílit roli multilateralismu**, mezinárodního systému založeného na mezinárodním právu, pravidlech a dohodách při spolupráci s africkými partnery.

K podpoře pozitivního vývoje v Africe **bude ČR využívat svých specifických kompetencí**, kterými disponuje v řadě oblastí: zejména v bezpečnosti, zdravotnictví, zemědělství a vodohospodářství, snižování rizika katastrof, vzdělávání, transformační zkušenosti a tradici podpory lidských práv.

Pro plnohodnotné a dlouhodobé rozvíjení obchodních a investičních aktivit ČR v Africe je **nezbytné na místních trzích působit přímo a trvale**. Současně je nutné (v rámci disponibilních finančních zdrojů státu) rozšiřovat kapacity ZÚ v regionu s cílem snížit dosud neúměrně vysoké počty zemí, které má řada afrických ZÚ ve své gesci; posilovat kapacity kanceláří CzechTrade a snažit se podnítit i koordinovanější sdruženou přítomnost samotných českých podnikatelských subjektů.

K budování trvalejší přítomnosti ČR v zemích Afriky je zapotřebí přispět aktivnějším prosazováním českých technologií, řešení a know-how do celoevropských rozvojových iniciativ v místě. K tomu je zapotřebí pokusit se **využít i „pákového efektu“ českých rozvojových nástrojů**, postupovat od malých projektů k větším, od studií proveditelnosti k realizaci řešení a vytvořit návaznost rozvojové spolupráce s komerční spoluprací i s příslušnými nástroji a iniciativami EU.

K úspěšnému působení českých firem na africkém kontinentu je **nezbytná pomoc státu v podobě posílení finančních nástrojů na podporu exportu**.

ČR bude usilovat o **posílení intenzity stykové činnosti mezi ČR a africkými zeměmi na vysoké i odborné úrovni**. Důležité je zejména podpořit jednání na úrovni ústavních činitelů.

Integrální součástí české zahraniční politiky v Africe bude **aktivní informování o aktivitách ČR na kontinentu** české veřejnosti, institucí EU, členských států EU, afrických a dalších mezinárodních partnerů.

Nezbytným předpokladem pro rozvoj aktivit ČR v Africe je, aby vládní **Program Afrika** (původně koncipován jako Program aktivit na podporu zdrojových a tranzitních zemí migrace v Africe) pokračoval i v období po roce 2022.

9 Platnost Strategie

Platnost strategie není časově omezena a v případě potřeby bude aktualizována v návaznosti na zásadní vývoj týkající se afrického regionu a na změny vládních strategických dokumentů.